

CRONICĂ DRAMATICĂ

Teatrul Național
„I. L. Caragiale”

DESPRE UNELE LIPSURI, NEAJUNSURI ȘI DEFICIENȚE ÎN DOMENIUL DRAGOSTEI

de Al. Mirodan

Bineînțeles, știu că n-are nici un rost ca așa, netam-nesam, în plină vară, să devenim dintr-o dată prea grav și prea sinceri, și tocmai à propos de o glumiță. E deplasat, e chiar ridicol să nu înțelegi de glumă — de acord; dar poate că e și mai deplasat să-ți reprimi o spontană reacție de respingere, căznindu-te din răspuseri să surzi cu indulgență. Ceea ce nu spune tot, dar spune esențialul în legătură cu premiera estivală a Naționalului, intitulată *Despre unele lipsuri, neajunsuri și deficiențe în domeniul dragostei*. Nefiind vorba de o piesă, ci de o suită de tablouri interșanjabile, al căror chip scenic îl decide spectacolul, rubrica „autor” va fi completată corect astfel: text — Al. Mirodan; regia — Sanda Manu; decoruri — Virgil Luscov; costume — Elena Ionescu; interpreți — Coea Andronescu, Mibai Fotino și Constantin Diplan.

Eterna, inequizabila temă a dragostei servește de astă dată drept sursă de inspirație unor variațiuni în timp și spațiu; din vas-

tul teritoriu al sentimentului, Al. Mirodan și-a delimitat o anume parcelă, care nu e aceea a „iubirii, bibelou de porțelan”, nici a iubirii-pasiune, ori a iubirii-devotament, ci pur și simplu a *iubirii-iubire de sine*. Cuplul său e literalmente *legat, înlănțuit*: prin egoism, prin trufie, prin vanitate, prin gelozie, prin lăcomie și dorință de putere. Ca sălbatici în junglă ori ca artiști ai secolului nostru, ca burghezi ori ca pereche imperială, cei doi (asistați de un prieten) se sîcîie, se sîșîie, se mint, se jignesc și se umilesc reciproc, scurtele și înșelătoarele armistiții servindu-le doar să-și refacă forțele. Iată un unghi de vedere dacă nu nou-nouț, în orice caz mai puțin uzat, cu un oarecare potențial de observație originală, percutantă. Dar, fie că scriitorul, propovăduitor al iubirii curate, romantice — mărturie stă întreaga sa operă —, speriat de prăpastia pe care subita schimbare de optică i-o deschidea la picioare, n-a avut curajul să se cufunde în hăul de întuneric și să extragă de-acolo „mărgăritare negre”, fie că s-a împiedicat de mica schemă pe care singur și-a impus-o, cert e că experiența nu i-a reușit. Scenetele sînt inofensive, înecate într-un surplus de cuvinte, se rotește pe loc — amuză, uneori, dar nu înțepă, nu dor. Senzația e de orizont strîmt, de atmosferă rarefiată, conflictul duce, mai totdeauna, la o răfuială mărunță. Aceste personaje n-au harul intelectual distinctiv al celorlalți locuitori ai „planetei Mirodan”, sînt niște „inveidârși” — obsesia egoentrică îi face mărginiți, artisticește neinteresanți.

Un divertisment ratat nu e o catastrofă cosmică. Al. Mirodan e un dramaturg fin și spiritual, toate piesele lui scinteiază de plăcerea de a glumi cu grație și agilitate, așa că-și poate îngădui liniștit, pentru o dată, să n-aibă „nici un haz”. Răul acestui spectacol este de altă natură — și, aici, text și înscenare participă cu răspunderi egale: prin intermediul acestui tipic reprezentant al său, divertismentul boulevardier capătă pe neașteptate un nou și greu gir. Căci boulevardier este acest spirit frivol și complice, care face cu ochiul fără a îndrăzni totuși prea mult, care încrucișează umorul negru cu witz-ul de varieté, se excită cu cinisme neprimedioase, mondene, și se calmează cu afirmisme de salon. Îl credeam mort de moarte naturală și demult îngropat — în vreme ce el,

Mihai Fotino,
Coca Andronescu
și Constantin
Diplan

virus adaptabil și rezistent, aștepta clipa să redevină activ. Orice confuzie e exclusă, îl știu prea bine, din vechiul teatru și film burghez (a căror frecvență a lăsat destule sechela în mentalitatea atât a producătorilor, cât și a consumatorilor contemporani de artă), și-l recunoaștem după profunda crispare launtrică a sensibilității și a gustului pe care o provoacă ori de câte ori iese la iveală. Problema e numai dacă vrem sau nu să numim lucrurile pe adevăratul lor nume: din simță, în primul rînd, față de creatori și de teatru ca atare.

Fără îndoială că senzația este accentuată și de tonalitatea înscenării. Sanda Manu n-a tratat materia cu mîină ușoară, nu i-a oferit un limbaj teatral subtil și rafinat, capabil s-o innobileze; ci dimpotrivă, a desenat apăsat și a lăsat fiecărei sugestii din text toate șansele să se dezvolte și să-și epuizeze consecințele. O scenografie teribil de indiscretă, în catifea roșie, vâluri, plastic *argent*, peruci și podoabe, preluate evident de la revista și din varietățile TV, își innăbușă în sine orice eventuală năzuință spre detașare și comentariu ironic.

Privind acest produs teatral neanimat de știința inspirației, mi-am amintit de proiectul unui spectacol agitatoric și totodată de divertisment, pe care, cu emoție și pasiune, regizoarea îl înfățișă public, la A.T.M., acum cîteva luni, într-o adunare a oamenilor de teatru. Poate era o naivitate, un joc copilăresc, poate că eșecul era iminent; exista însă acolo un embrion de simțire autentică, o atmosferă vie, pătrunsă de „simțul timpului”, tinerescă. Și, mai presus de toate, se afla exact pe lungimea de undă a vibrației unui artist, reprezenta ceea ce simțea acesta

nevoie să comunice. Cine știe de ce, pentru cota de risc firească unei astfel de încercări nu s-a găsit un teatru și niște fonduri; în schimb, o dată în plus, soluția de rutină a triumfat în fața inițiativei personale „fierbinții”.

Cernînd și alegînd, spectatorul reține performanța actorilor. Ce-i drept, Coca Andronescu, Mihai Fotino și Constantin Diplan au avut de parcurs un maraton: atât în ce privește cantitatea de text cit și în ce privește schimbarea „capetelor” și a costumelor. Ca antrenament profesional, asta înseamnă însă mai puțin decît pare, paleta stărilor și sentimentelor nefiind tot atât de diversă și de variată; în toate ipostazele, femeia e mereu pretențioasă, vindictivă, arrogantă și vulgară, un suflet sec, iar bărbatul o urmărește prin secolii, insistent și fără fantezie, punîndu-i la picioare, ca omagiu, bogății, capul rivalei sau luna de pe cer. Nelipsitul adjunct Costică, servitor, prieten sau discipol, e și el mereu în aceeași situație dramatică. N-a fost, deci, o veritabilă probă de fond, care să determine binecunoscutul și simpaticul cuplu Coca-Mișu să-și depășească registru de comunicare familiar; și de astă dată, ei au fost puși tot în situația de a-și juca partida de ping-pong comic, și au făcut-o, ca întotdeauna, cu aplomb și cu farmec. Norocul e ciudat de zgîrcit cu acești actori atât de spontani și de comunicativi, nu-i dăruiește cu ocazii de a-și dezvălui și alte chipuri, nu le lasă timp să se piardă și pe alte cărări... O mică surpriză a venit din partea lui Constantin Diplan; jucînd rar, el are mai proaspătă conștiința valorii apariției scenice — și delicatetea de a n-o supralicita.

Ileana Popovici